

УДК [37.034:159.964.21]:316.77

DOI <https://doi.org/10.32782/2707-0409.2025.1.30>

Чайка І. Ю.

доктор філософських наук, доцент,
професор кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи
Запорізький національний університет
e-mail: proforientksfu@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-2315-7724

Ель Гуессаб К.

доктор філософських наук, доцент,
доцент кафедри філософії, публічного управління та соціальної роботи
Запорізький національний університет
e-mail: karimk@ukr.net
ORCID ID: 0000-0003-3555-1235

Цокур Є. Г.

доктор політичних наук, доцент,
виконуючий обов'язки завідувача кафедри політології
Запорізький національний університет
e-mail: thcokur2004@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-7605-0114

**МЕТОД ПРОЄКТІВ У ПІДГОТОВЦІ ЗДОБУВАЧІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА КОНСУЛЬТУВАННЯ»
(НА ПРИКЛАДІ ДИСЦИПЛІН «СОЦІАЛЬНЕ ІНСПЕКТУВАННЯ»,
«ПРОЄКТУВАННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ»,
«МІЖНАРОДНІ ТА НАЦІОНАЛЬНІ СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ»)**

Статтю присвячено аналізу особливостей використання методу проєктів у підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери і презентації можливостей проєктного підходу у викладанні освітніх компонентів. Широке впровадження інноваційних педагогічних технологій, зокрема, проєктного підходу у навчальному процесі здобувачів за спеціальністю «Соціальна робота та консультування», сприяє підвищенню практикоорієнтованості їх підготовки, адже вони розпочнуть свою професійну діяльність в умовах викликів війни та післявоєнного відновлення України, надаючи широкий перелік соціальних послуг зростаючій кількості клієнтів соціальної роботи, які представлятимуть існуючі та нові уразливі групи. Метою дослідження є аналіз особливостей використання методу проєктів у підготовці здобувачів спеціальності «Соціальна робота та консультування» у Запорізькому національному університеті на прикладі дисциплін «Соціальне інспектування», «Проєктування у соціальній сфері», «Міжнародні та національні соціальні служби». Під час вивчення освітнього компонента «Соціальне інспектування», маючи завдання підготувати бакалаврів до професійної діяльності в державних організаціях та комунальних закладах соціальної сфери, викладач пропонує протягом семестру виконувати

ігровий проєкт. За результатами виконання проєкту наприкінці вивчення навчальної дисципліни здобувач отримує навички роботи з документами, має сформоване уявлення щодо етапів здійснення соціального супроводу сім'ї/особи, демонструє практичні навички із самостійного написання плану соціального супроводу, звіту за його результатами. Прикладом практикоорієнтованого проєкту є проєкт соціальної організації, який розробляють групи здобувачів під час вивчення освітнього компонента «Проектування у соціальній сфері». Магістрантів готують до можливого створення соціальної організації, метою якої буде надання соціальних послуг. Здобувачі отримують знання і практичні навички соціального підприємництва. Під час вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні і національні соціальні служби» кожен бакалавр протягом семестру готує проєкт-дос'є, у якому структурується інформація щодо системи надання соціальних послуг у вибраній для створення проєкту службі.

Ключові слова: метод проєктів, метод конкретних ситуацій, соціальна робота та консультування, соціальне інспектування, проектування у соціальній сфері.

Постановка проблеми. Провідною тенденцією у розвитку сучасних демократій є постійна і дієва гуманізація суспільних відносин, що проявляється у впровадженні та підтримці принципів інклюзивності, доступу до суспільних ресурсів представників уразливих груп, ефективної комунікації в системі «держава–громадянин» тощо. Реалізація цих принципів на практиці передбачає наявність розвиненої інфраструктури соціальної роботи та соціальної допомоги, належного фінансування її функціонування і достатньої кількості висококваліфікованих фахівців. У контексті євроатлантичних прагнень України сприйняття, підтримка і розвиток цих тенденцій є важливими завданнями, виконання яких сприятиме побудові гуманістичного і соціально відповідального суспільства, яке матиме спільне світоглядне поле з провідними демократичними державами світу. Буття України у війні і перспективи повоєнного відновлення також формують виклики до системи соціальної роботи та соціального забезпечення, оскільки сьогодні й у майбутньому перелік уразливих груп буде постійно розширюватися, як і кількість осіб, що до них належать. Відповідно, з'являтимуться і нові різновиди соціальних послуг, яких вони потребуватимуть, а отже, і кількість спеціалістів, які ці послуги надаватимуть.

Тому очевидною є потреба у збільшенні кількості освітніх програм у закладах вищої освіти України зі спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування» і підвищенні практикоорієнтованості у підготовці здобувачів, у тому числі шляхом широкого впровадження інноваційних педагогічних технологій, зокрема проєктного підходу. Отже, аналіз особливостей використання методу проєктів у підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери і презентація можливостей проєктного підходу у викладанні освітніх компонентів є актуальними дослідницькими завданнями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження методу проєктів у працях українських науковців в останні роки здійснювалося у різних напрямках. Можна зазначити достатню увагу дослідників (Р. Шулигіна, О. Михайленко, Т. Бутко) до історії становлення методу проєктів, хронологічних етапів

розвитку методу проєктів у зарубіжній і вітчизняній педагогічній теорії та практиці, можливостей його застосування у підготовці здобувачів педагогічних спеціальностей [5; 10]. Важливим є й обґрунтування особливостей і перспектив використання проєктного методу у вищій школі, зокрема Є. Воронова підкреслює, що основною метою проєктної діяльності під час навчання у ЗВО є надання студентам змоги самостійного здобувати знання у процесі вирішення практичних завдань або проблем, що потребують інтеграції знань із різних предметних галузей [1], а О. Тадеуш зазначає, що метод проєктів є формою продуктивного навчання, яка сприяє молоді, що перебуває у професійному пошуку, використати практичний життєвий досвід задля розв’язання соціальних, освітніх психологічних і культурних проблем [8]. Інноваційний потенціал проєктного підходу підкреслюють у своєму дослідженні Г. Кравченко та Н. Мовмига [4]. Проблеми застосовності проєктного методу у підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери досліджували Л. Тюптя та О. Жаровська [2; 9]. Утім, аспекти, пов’язані з аналізом можливостей підвищення практичної орієнтованості підготовки здобувачів спеціальності «Соціальна робота та консультування» шляхом використання методу проєктів у викладанні конкретних освітніх компонентів, досі не розглядалися.

Мета статті – аналіз особливостей використання методу проєктів у підготовці здобувачів спеціальності «Соціальна робота та консультування» на прикладі дисциплін «Соціальне інспектування», «Проектування у соціальній сфері», «Міжнародні та національні соціальні служби».

Результати дослідження. У ХІХ ст. відомий філософ та науковець-педагог Дж. Дьюї, представник гуманістичного підходу, розробив «метод проблем», що згодом був розвинений у проєктний метод. Метод проєктів передбачав, що навчальні завдання вирішуються в контексті реальних життєвих умов, і поставив як планування цілеспрямованої діяльності [11, с. 48]. Використання поняття «метод проєктів» розпочинається наприкінці першого десятиліття ХХ ст. Саме тоді зміст цього методу доповнюється ідеєю активізації навчального процесу шляхом спонукання особистості до доцільної навчальної діяльності через її особистий інтерес. Концептуально метод проєктів доповнюється ідеями «дії» та «вільного виховання», які орієнтували на розвиток особистісних здібностей у процесі спільної навчально-пошукової діяльності під час роботи над колективним проєктом. Еволюцію теоретичних розвідок Дж. Дьюї було здійснено в роботах американського дослідника у галузі педагогіки В. Кілпатрика [12]. Проєктний підхід у навчальній діяльності теоретично розроблявся також у дослідженнях Е. Коллінгса. Змістом навчальної діяльності він визначив досвід особистості, до якого відносив важливі і впливові прояви її життя. Е. Коллінгс класифікував проєкти, виокремивши проєкти розповідей, трудові, ігрові, екскурсійні. Практика проєктного навчання передбачала широке застосування активних методів, колективних форм роботи. Дослідник розвитку проєктного методу В. Чартерса, В. Кілпатрика,

Р. Уоткінса Є. Кагоров зазначає, що на ранніх етапах розвитку методу проєктів представники американської педагогічної науки мали певні відмінності у розумінні його сутності, утім, мали спільні погляди щодо концептуальних характеристик методу, визначаючи їх як практикоорієнтованість, життєвість проєктів, цільова настанова, що визначається суспільною корисністю, єдність теорії та практики, активний процес вибору проєктного завдання і шляхів його виконання, зацікавленість виконавців проєкту, стимулювання творення нових ідей під час роботи над проєктом [3].

Суттєвий вплив ідея проєктного навчання Дж. Дьюї справила на розвиток європейської педагогічної науки і практики. Дослідники з Бельгії, Франції, Італії, Німеччини (Ж.-О. Декролі, С. Френе, П. Кергомар, М. Монтесорі, Г. Кершенштейнер, В. Лай, Е. Мейман) надихалися цим підходом, прагнучи створити систему виховання людини нового типу, що здатна до творчого і неупередженого мислення і діяльності.

Протягом XX ст. метод проєктів розвивався і вдосконалювався завдяки інтеграції до нього елементів інших педагогічних технологій, зокрема, йдеться про мозковий штурм, дискусійні методи, метод навчання у малих групах, рольову гру. Усе це сприяло у XXI ст. розширенню проєктного методу до системи проєктного навчання і проєктної освіти в усіх розвинених країнах світу [6, с. 37].

О. Пеньковець зазначає, що за провідним методом діяльності можна виокремити інформаційні, дослідницькі (пошукові), практикоорієнтовані, ігрові, творчі, телекомунікаційні проєкти [7]. Інформаційні проєкти мають чітку структуру, а їх виконання передбачає збирання інформації за визначеною темою з подальшим аналізом, узагальненням та презентацією. Дослідницькі проєкти пов'язані з пошуковою діяльністю. Їхня структура близька до структури наукового дослідження, оскільки передбачає етапи виявлення проблеми, визначення завдань і методів її розв'язання, формулювання гіпотези, формування альтернативних підходів до вирішення проблем, здійснення аналізу отриманих результатів, формулювання висновків, визначення напрямів подальших досліджень. Практикоорієнтовані проєкти передбачають наявність особистої зацікавленості виконавців у кінцевому результаті проєкту, який може мати для них не лише навчальну користь. У такого роду проєктах є необхідність ретельно розподіляти функції у команді і формувати структури проєкту відповідно до його цілей. Менш структурованими і відкритими є ігрові проєкти, утім, їх учасники виконують визначену їм роль, пов'язану з характером і змістом проєкту.

Телекомунікаційні проєкти виокремлюються на підставі їх технологічної підстави, оскільки учасники проєкту реалізують різні типи цілеспрямованої колективної пізнавальної діяльності засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Творчий проєкт є найбільш довільним типом проєкту, оскільки може й не бути жорстко структурованим, не передбачає визначених методів виконання і презентації результатів.

Зважаючи на цілі вивчення освітніх компонентів у рамках ОПП «Соціальна робота» бакалаврського та магістерського рівня в Запорізькому національному університеті, можемо зазначити, що здобувачі отримують можливість реалізувати в процесі навчання практично всі різновиди проєктів у рамках різних начальних дисциплін.

Розглянемо освітній компонент «Соціальне інспектування», що входить до навчального плану підготовки бакалаврів ОПП «Соціальна робота». Метою дисципліни є формування у здобувачів системи знань з основ та тенденцій соціального інспектування та аудиту в Україні і зарубіжних країнах та набуття практичних навичок щодо здійснення соціального інспектування у організаціях соціальної сфери в Україні. Маючи завдання підготувати бакалаврів до професійної діяльності в державних організаціях та комунальних закладах соціальної сфери, викладач пропонує протягом семестру виконувати ігровий проєкт, що ґрунтується на методі конкретних ситуацій та проєктному методі.

Кожен здобувач на початку вивчення дисципліни отримує від викладача завдання з моделювати проблемну ситуацію, у якій опиняється гіпотетичний отримувач соціальних послуг/особа, яка перебуває у складних життєвих обставинах. Увагу здобувача звертають на необхідність ґрунтовно змалювати героя свого кейсу: назвати його, описати його соціально-демографічні характеристики, життєвий шлях, описати його освітні, професійні характеристики, професійний шлях, сімейні обставини і стосунки, які склалися в родині, указати його статус у громаді, зазначити рівень впливовості, соціальної активності тощо.

На підставі інформації із цієї змодельованої ігрової ситуації студентам пропонується навчитися заповнювати форми обліку соціальної роботи із сім'ями/особами, які перебувають у складних життєвих обставинах, зокрема:

1. Повідомлення/інформація про сім'ю/особу, яка перебуває у складних життєвих обставинах.
2. Акт оцінки потреб сім'ї/особи.
3. Звіт за результатами соціального супроводу сім'ї/особи.
4. Соціальна картка сім'ї/особи.
5. План соціального супроводу сім'ї/особи.
6. Направлення сім'ї/особи до іншого суб'єкта для надання соціальних послуг.

За результатами виконання проєкту наприкінці вивчення навчальної дисципліни здобувач отримує навички роботи з документами, має сформоване уявлення щодо етапів здійснення соціального супроводу сім'ї/особи, демонструє практичні навички із самостійного написання плану соціального супроводу і звіту за його результатами. Зазначені навички сприятимуть ефективній професійній адаптації фахівця, оскільки він від початку своєї діяльності на робочому місці зможе продемонструвати сформовані компетенції за освітньою програмою (здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів; здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити

ефективні методи їх вирішення; здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей; здатність до розроблення і реалізації соціальних проєктів та програм) і їх практичну реалізацію.

Прикладом практикоорієнтованого проєкту, що створюється під час підготовки магістрів ОПП «Соціальна робота», є проєкт соціальної організації, який розробляють групи здобувачів під час вивчення освітнього компоненту «Проектування у соціальній сфері». На сучасному етапі в Україні зростає кількість реальних та потенційних отримувачів соціальних послуг. На законодавчому рівні (Закон України «Про соціальні послуги» № 2671-VIII від 17 січня 2019 р.) також було розширено і перелік надавачів соціальних послуг, зокрема такими є надавачі соціальних послуг державного/комунального сектору (установи/заклади надання соціальних послуг (стаціонарні, реабілітаційні, тимчасового перебування); інші установи/заклади соціальної підтримки (обслуговування), у тому числі спеціалізовані служби підтримки осіб, постраждалих від домашнього насильства та насильства за ознакою статі), а також надавачі соціальних послуг недержавного сектору (підприємства, установи, організації, громадські об'єднання, благодійні, релігійні організації, фізичні особи – підприємці та фізичні особи, які надають соціальні послуги з догляду без здійснення підприємницької діяльності). Зважаючи на цей факт, магістрантів готують до можливого створення соціальної організації (комерційної чи некомерційної), метою якої буде надання таких послуг. Здобувачі отримують знання і практичні навички соціального підприємництва, тобто підприємницької діяльності, покликаної вирішити соціальні проблеми та задовольнити потреби суспільства.

Створення проєкту зазначеної організації передбачає виконання декількох етапів. Спочатку формується характеристика початкової бази проєктування. Кожна проєктувальна група визначається щодо напрямку надання соціальних послуг і пропонує назву тієї організації, яку вона збирається проєктувати. Потім визначаються основні види діяльності організації і дохід, який, імовірно, може бути отриманий по кожному з них за рік. Зазначаються кількість послуг, що надаються, вартість надання послуги, дохід від надання окремого виду послуги, загальний дохід від надання послуг. Уся ця інформація заноситься в таблицю. Потім здійснюється аналіз зовнішнього середовища організації. Аналізуються:

1. Потенційні клієнти організації (їх географічне місцезонашування; демографічні характеристики покупця, такі як вік, освіта, сфера діяльності тощо; соціально-психологічні характеристики клієнта, що відображають його становище в суспільстві, стиль поведінки, смаки, звички; відношення клієнта до послуги).

2. Постачальники, які забезпечуватимуть проєктовану організацію різного роду ресурсами, включаючи енергетичні та інформаційні, фінансами тощо, від яких залежатимуть ефективність роботи організації та якість послуг, що надаються.

3. Вивчаються чинники зовнішнього середовища, які можуть справити як позитивний, так і негативний вплив на функціонування організації.

Оскільки жодна організація не може успішно виживати в конкурентному середовищі, якщо вона не має чітко певних орієнтирів, напрямів, які задають те, до чого вона прагне, чого вона хоче добитися у своїй діяльності, то на наступному етапі проєктувальна група формулює організаційну місію і цілі.

Далі здійснюється формування стандартів організації та проєктування організаційної культури як набору найбільш важливих припущень, що приймаються членами організації й отримують вираз у цінностях, які заявляються організацією, задають людям орієнтири їхньої поведінки і дій.

На наступному етапі проєктувальна група реалізує процес створення як формальної, так і неформальної специфікації виконання тих завдань, які ставитимуться перед працівниками проєктованої організації, що включає очікувані міжособові стосунки і взаємозалежність конкретно даного завдання з іншими завданнями, що вирішуються як усередині, так і поза організацією, тобто проєктування роботи, що є дизайном роботи. Проєктування роботи передбачає отримання відповіді на питання, що робиться і як робиться. Необхідно представити діяльність організації у вигляді вичерпної сукупності функцій, потім об'єднати близькі за спрямованістю функції і визначити найменування посади співробітника, який їх виконуватиме, відділ, у якому він працюватиме. Наступний етап проєктування роботи включає аналіз роботи і опис її змісту, а також вимог до неї і її оточення. Для опису роботи використовується система параметрів, що включає масштаб, складність і відношення по роботі.

Далі відбувається організаційне проєктування, що забезпечує встановлення взаємодії між членами організації з урахуванням виконаних ними робіт і проявляється у статичному вигляді як структура організації й у динамічному вигляді як процеси, що відбуваються в організації. На даному етапі проєктувальна група ухвалює рішення за такими питаннями, як визначення ступеня спеціалізації, встановлення оптимального масштабу керованості, встановлення зв'язків, рівнів ієрархії, розподіл прав та обов'язків, встановлення пропорції між ступенем централізації і децентралізації, а також диференціації та інтеграції. Кінцевим продуктом даного етапу є структура проєктованої організації.

Визначившись зі структурою організації, проєктувальна група складає штатний розклад за кожним підрозділом (відділом) проєктованої організації. Зазначаються перелік фахівців, які працюватимуть у підрозділі, їх кількість, розмір щомісячної заробітної плати.

На фінальному етапі створення проєкту соціальної організації здійснюється юридичне оформлення організації, що передбачає визначення її організаційно-правової форми і створення статуту (у разі необхідності).

Ще одним зразком використання проєктного методу є створення інформаційного проєкту під час вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні і національні

соціальні служби» здобувачами бакалаврської ОП «Соціальна робота». Кожен студент протягом семестру готує проєкт-досьє, у якому структурується інформація щодо організації системи надання соціальних послуг у вибраній для створення проєкту організації. Проєкт має структуру, що включає: опис соціальної служби, визначення нормативно-правових засад її функціонування, аналіз структури і розподілу функціональних обов'язків в організації, визначення цільових груп, на які орієнтована діяльність організації, опис переліку і особливостей надання соціальних послуг отримувачам, опис процедури надання соціальної послуги, аналіз процесу оцінки якості надання послуг як усередині організації, так і з боку контролюючих органів. Проєкт-досьє презентується як індивідуальна студентська робота і використовується під час практичних робіт, наприклад для виконання групових завдань із порівняльного аналізу діяльності міжнародних та українських організацій соціальної сфери.

Висновки і перспективи подальшого дослідження. Отже, очевидно є потреба (в умовах війни та післявоєнного відновлення) у збільшенні кількості освітніх програм у закладах вищої освіти України зі спеціальності І10 «Соціальна робота та консультування» і підвищенні практикоорієнтованості у підготовці здобувачів, у тому числі шляхом широкого впровадження інноваційних педагогічних технологій, зокрема проєктного підходу. Тому важливим видається аналіз особливостей використання методу проєктів у підготовці майбутніх фахівців соціальної сфери і презентація можливостей проєктного підходу у викладанні освітніх компонентів. У Запорізькому національному університеті в рамках ОПП «Соціальна робота» бакалаврського та магістерського рівнів здобувачі отримують можливість реалізувати в процесі навчання практично всі різновиди проєктів у межах різних начальних дисциплін. Під час вивчення освітнього компонента «Соціальне інспектування», маючи завдання підготувати бакалаврів до професійної діяльності в державних організаціях та комунальних закладах соціальної сфери, викладач пропонує протягом семестру виконувати ігровий проєкт, що ґрунтується на методі конкретних ситуацій та проєктному методі. За результатами виконання проєкту наприкінці вивчення навчальної дисципліни здобувач отримує навички роботи з документами, має сформоване уявлення щодо етапів здійснення соціального супроводу сім'ї/особи, демонструє практичні навички із самостійного написання плану соціального супроводу і звіту за його результатами. Прикладом практикоорієнтованого проєкту, що створюється під час підготовки магістрів ОПП «Соціальна робота», є проєкт соціальної організації, який розробляють групи здобувачів під час вивчення освітнього компоненту «Проєктування у соціальній сфері». Магістрантів готують до можливого створення соціальної організації (комерційної чи некомерційної), метою якої буде надання соціальних послуг. Здобувачі отримують знання і практичні навички соціального підприємництва, тобто підприємницької діяльності, покликаної вирішити соціальні проблеми

та задовольнити потреби суспільства. Під час вивчення навчальної дисципліни «Міжнародні і національні соціальні служби» здобувачі бакалаврської ОП «Соціальна робота» отримують досвід створення інформаційного проекту. Кожен студент протягом семестру готує проект-досьє, у якому структурується інформація щодо системи надання соціальних послуг у вибраній для створення проекту службі.

Перспективу подальших досліджень убачаємо в аналізі можливостей використання методу проектів під час виконання здобувачами кваліфікаційних робіт бакалаврів і магістрів, яке сприятиме вирішенню в рамках дипломних робіт практикорієнтованого завдання, розробленню технологій розв’язання соціальних проблем.

Список використаних джерел і літератури

1. Воронова Є.М. Проект як метод навчання у вищій школі. *Вісник ХНАДУ*. 2021. Вип. 94. С. 215–218.
2. Жаровська О. Технології соціального проектування у підготовці фахівців соціономічних професій. *Social Work and Education*. 2019. Т. 6. № 3. С. 285–295.
3. Кагоров Є.Ф. Ще раз про метод проектів. *Метод проектів: традиції, перспективи, життєві результати: практико-орієнтований збірник*. Київ : Департамент, 2003. С. 412–416.
4. Кравченко Г.Ю., Мовмига Н.Є. Проектний підхід як складова педагогічної інноватики на шляху до якісної вищої професійної освіти. *Pedagogical and psychological sciences: development prospects in countries of Europe at the the beginning of the third millennium: Collective monograph*. Volume 2. Riga : Izdevnieciba “Baltija Publishing”. 2018. Р. 192–209.
6. Михайленко О.В., Бутко Т.О. Метод проектів у вітчизняній і зарубіжній педагогічній теорії та практиці. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реальність та перспективи*. 2023. Вип. 92. Т. 1. С. 79–83.
7. Огієнко О. Тенденції розвитку проектної технології у зарубіжній педагогіці ХХ століття. *Порівняльна професійна педагогіка*. 2011. № 1. С. 31–38.
8. Пеньковець О.В. Метод проектів у навчальному процесі. *Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. Серія «Педагогічні науки»*. 2008. Вип. 80. С. 119–122.
9. Тадеуш О.М. Метод проектів як форма продуктивного навчання студентів. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Серія 16: Творча особистість учителя: проблеми теорії і практики*. 2017. Вип. 29. С. 142–146.
10. Тюптя Л. Проектування у процесі підготовки фахівців із соціальної роботи. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами*. 2007. № 3 (5). С. 279–289.
11. Шулигіна Р.А. Історико-педагогічний і сутнісний аналіз проектного навчання майбутніх педагогів. *Інноватика у вихованні*. 2018. Вип. 7. Т. 2. С. 221–230.
12. Dewey J. *The School and Society*. Carbondale : Southern Illinois University Press, 1980. 115 p.
13. Kilpatrick W.H. *The Project Method. The Use of the Purposeful Act in the Educative Process*. *Teachers College Record*. 1918. № 19. Р. 319–334.

References

1. Voronova, Ye.M. (2021). Proiekt yak metod navchannia u vyshchii shkoli [Project as a teaching method in higher education]. *Visnyk KhNADU – Bulletin of KhNADU*, 94, 215–218 [in Ukrainian].

2. Zharovska, O. (2019). Tekhnolohii sotsialnoho proektuvannia u pidhotovtsi fakhivtsiv sotsionomichnykh profesii [Social projection technologies in the training of socionomic professions specialists]. *Social Work and Education*. 2019, Vol. 6, 3, 285–295 [in Ukrainian].
3. Kahorov, Ye.F. (2003). Shche raz pro metod proektiv [Once again about the project method]. *Metod proektiv : tradytsii, perspektyvy, zhyttievi rezultaty : praktyko-zoriientovanyi zbirnyk – Project method: traditions, perspectives, life results: a practice-oriented collection*. Kyiv : Departament, 412–416 [in Ukrainian].
4. Kravchenko, H.Yu., & Movmyha, N.Ye. (2018). Proektnyi pidkhid yak skladova pedahohichnoi innovatyky na shliakhu do yakisnoi vyshchoi profesiinoi osvity [Project approach as a component of pedagogical innovation on the path to high-quality higher professional education]. *Pedagogical and psychological sciences: development prospects in countries of Europe at the the beginning of the third millennium: Collective monograph*. Volume 2. Riga : Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 192–209 [in Ukrainian].
5. Mykhailenko, O.V., & Butko, T.O. (2023). Metod proektiv u vitchyzniani i zarubizhnii pedahohichnii teorii ta praktytsi [Project method in home and foreign pedagogical theory and practice]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriya 5. Pedahohichni nauky: realii ta perspektyvy – Scientific journal of the Dragomanov National Pedagogical University. Series 5. Pedagogical Sciences: Realities and Prospects*, 92, vol. 1, 79–83 [in Ukrainian].
6. Ohienko, O. (2011). Tendentsii rozvytku proiektnoi tekhnolohii u zarubizhnii pedahohitsi XX stolittia [Trends in the development of project technology in foreign pedagogy of the 20th century]. *Porivnialna profesiina pedahohika – Comparative professional pedagogy*, 1, 31–38 [in Ukrainian].
7. Penkovets, O.V. (2008). Metod proektiv v navchalnomu protsesi [Project method in the educational process]. *Visnyk Chernihivskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni T.H. Shevchenka. Seriya : pedahohichni nauky – Bulletin of Chernihiv Shevchenko’s State Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences*, 80. Chernihiv : ChDPU, 119–122 [in Ukrainian].
8. Tadeush, O.M. (2017). Metod proektiv yak forma produktyvnoho navchannia studentiv [Project method as a form of productive student learning]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Seriya 16 : Tvorchia osobystist uchytelia: problemy teorii i praktyky – Scientific journal of the Dragomanov National Pedagogical University. Series 16: The creative personality of a teacher: problems of theory and practice*, 29, 142–146 [in Ukrainian].
9. Tiuptia, L. (2007). Proektuvannia u protsesi pidhotovky fakhivtsiv iz sotsialnoi roboty [Projection in the process of training social work specialists]. *Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei z osoblyvymi potrebamy. Zbirnyk naukovykh prats – Current problems of teaching and educating people with special needs*, 3 (5), 279–289 [in Ukrainian].
10. Shulyhina, R.A. (2018). Istoryko-pedahohichni i sutnisnyi analiz proektnoho navchannia maibutnikh pedahohiv [Historical-pedagogical and substantive analysis of project-based learning for future teachers]. *Innovatyka u vykhovanni : zb. nauk. pr. – Innovation in education collection of scientific papers*. 7, vol. 2. Rivne : RDHU, 221–230 [in Ukrainian].
11. Dewey, J. (1980). *The School and Society*. Carbondale : Southern Illinois University Press, 115 [in English].
12. Kilpatrick, W.H. (1918). *The Project Method. The Use of the Purposeful Act in the Educative Process*. *Teachers College Record*, 19, 319–334 [in English].

Chaika I. Yu.

Doctor of Philosophical Sciences, Associated Professor,
Professor at the Department of Philosophy,
Public Administration and Social Work
Zaporizhzhia National University

EL Guessab K.

Doctor of Philosophical Sciences, Associated Professor,
Associated Professor at the Department of Philosophy,
Public Administration and Social Work
Zaporizhzhia National University

Tsokur Ye. H.

Doctor of Political Sciences, Associated Professor,
Acted Head of the Department of Politology
Zaporizhzhia National University

**PROJECT METHOD IN TRAINING OF STUDENTS
IN THE SPECIALTY OF “SOCIAL WORK AND COUNSELING”
(ON THE EXAMPLE OF THE DISCIPLINES “SOCIAL INSPECTION”,
“PROJECTING IN THE SOCIAL SPHERE”,
“INTERNATIONAL AND NATIONAL SOCIAL SERVICES”)**

The article is devoted to the analysis of the features of using the project method in the training of future specialists in the social sphere and the presentation of the possibilities of the project approach in teaching educational components. The implementation of the project approach in the educational process of applicants for the specialty “Social Work and Counseling” contributes to the increase in the practice-orientedness of their training. The purpose of this study is to analyze the features of using the project method in the training of applicants for the specialty “Social Work and Counseling” at ZNU. When teaching the educational component “Social Inspection”, the lecturer has the task of preparing bachelors for professional activity in organizations of the social sphere. That is why the lecturer suggests carrying out a game project. Based on the results of project, the applicant acquires skills in working with documents, has an idea of the stages of implementing social support for a family/person, demonstrates practical skills in independently writing a social support plan. An example of a practice-oriented project is a social organization project, which is developed by groups of applicants during the study of the educational component “Projecting in the Social Sphere”. Master’s students are prepared for the possible creation of a social organization, the purpose of which will be to provide social services. While studying the academic discipline “International and National Social Services”, each bachelor prepares a project dossier, which structures information about the system of providing social services in the organization.

Key words: project method, method of specific situations, social work and counseling, social inspection, design in the social sphere.